

Бекецька А. О.,

здобувачка вищої освіти

Харківський національний технічний університет сільського
господарства імені Петра Василенка

МАЙДАН – БУНТ ОЛІГАРХІВ?

Науковий керівник:

О. В. Воронянський

кандидат історичних наук, професор

Досі залишається актуальною тема можливого «бунту олігархів» проти керівництва країни на чолі з колишнім президентом України Віктором Януковичем. Прибічники такої версії вважають, що разом з Євромайданом діяли представники великого бізнесу, вони небезсторонні в економічних зв'язках з Європою і невдоволені поведінкою «сім'ї» - групи впливу, до якої входив один із синів українського президента. Формат даної доповіді не дозволяє розглянути весь спектр політичних проблем, що виникли в Україні на початку 2014 року.

На думку прихильників версії про «бунт», позиція представників великого бізнесу визначалася двома ключовими факторами:

- зацікавленість ряду олігархів в економічних відносинах з Європою, якої українська влада, як висловилися деякі місцеві політики, «плюнула в обличчя», відмовившись підписати запланований договір про асоціацію і вільну торгівлю. Олігархи не бачать себе з Росією і відчувають образу на владу, їм цікаві світові ринки, перехід на європейські методи роботи, зрозумілі правила гри і гарантії, що не відбиратимуть активи.

- складні стосунки ряду олігархів з «сім'єю», групою впливу, близькою до президента України. Три роки тому, коли Янукович був обраний президентом, провідні фінансово-промислові групи країни, влаштовувала його кандидатура.

Українське державотворення: історичний аспект

Пізніше утворилася між «сім'єю» і олігархами (в місцевих ЗМІ ці групи позначалися також як «младореформаторів» і «старі олігархи») час від часу виникали розбіжності (наприклад, при формуванні бюджету), однак зрив угоди про асоціацію, лобювати представниками великого бізнесу, кардинально змінив ситуацію.

Інформацію про те, що олігархи мають намір домагатися відставки уряду на чолі з Миколою Азаровим, поширив політолог Юрій Романенко. Можливий сценарій розвитку подій, на думку експерта, полягав в тому, що на засіданні депутатів від партії влади, організованому 16 грудня, в Києві, «ахметівці», «фірташівці» та інші (до ста чоловік) збиралися в ультимативній формі вимагали відставки Азарова. Політолог передбачав, що, якщо тільки влада не прийме радикальних дій, уряд неминуче впаде.

Описаний сценарій, правда, був реалізований лише частково. За підсумками засідання, на якому були присутні і представники уряду, депутат від Партії регіонів Ганна Герман заявила, що депутати добивалися від прем'єр-міністра «переформатування уряду на 90 відсотків». Глава парламентської фракції Олександр Єфремов був менш категоричний, відзначивши, що «персональних питань щодо відставки якихось міністрів немає». Відповідь на питання про те, чи готові депутати, близькі до олігархів, голосувати за зміну уряду, можливо, стане відомий найближчим часом: опозиція збирає підписи, щоб винести урядову тему на розгляд Верховної Ради. Також, на засіданні депутатів від правлячої партії главу уряду «нищівно розкритикували» за рівень корупції в країні, заявивши, що бізнес втомився від поборів і без грошей в суді неможливо прийняти жодного рішення. Депутати обурювалися «апетитами молодолігархів і їх зневажливим ставленням. Засідання, підтвердило версію про «переворот олігархів проти "сім'ї"».

Більш детальний аналіз протистояння олігархічних груп України, яке стало підґрунтям трансформації її політичної системи, подано в працях Олександра Воронянського. На думку останнього, саме динаміка балансу

потенціалів ресурсозабезпечених груп, яка спричиняє зміни в картельних угодах реальних політичних еліт, направляє процес інституціоналізації в політичній сфері, а через неї – і в сфері державотворення. Зокрема, в грудневій статті 2013 р., що побачила світ у закордонному виданні, О. Воронянський проаналізував процес перерозподілу влади в середовищі українського олігархату, через який президент В. Янукович намагався забезпечити лояльність ресурсозабезпечених груп. В цій статті також було показано, що сама «сім'я» (створена з різних груп умовних «донецьких» як опора влади В. Януковича) не є монолітним угрупованням, було прослідковано лінії протистояння різних груп, що її складала на той час. О. Воронянський навів дані (що були підтверджені потім в ряді джерел, в тому числі під час слідства у відношенні олігарха Дмитра Фірташа) про те, що фактичним ініціатором Майдану був голова Адміністрації Президента Сергій Львовчкін, який представляв адміністративне «крило» в групі Фірташа-Бойка-Львовчкіна.

Література:

1. Воронянський О. В. Проблема формування політичних інститутів у контексті конкурентної боротьби еліт. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Питання політології*. 2012. №. 21. С. 75-79.
2. Воронянський О. В. Політичні інститути: механізм формування в конкурентному середовищі. *Сучасне суспільство*. 2014. №. 1. С. 15-28.
3. Воронянський О. В. Масова соціальна комунікація як процес реалізації влади над суспільством. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Філософія. Соціологія. Політологія*. 2013. №. 21. Вип. 23 (2). С. 63-68.
4. Воронянський О. В. Евристичний потенціал концепту «глибинна держава» в політологічній аналітиці. *Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки*. 2021. Т. 2. №. 21. С. 15-26.

5. Воронянський О. В. Неоконсервативна модель державного регулювання економічних процесів: сутність та досвід. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2016. №. 177. С. 51-60.

6. Воронянський А. Україна: «революція» от фінансово-промислових груп. *European Applied Sciences*. 2014. №2. С. 74-75.

7. Моїсєєва Н. І. Людина та сучасний комунікаційний простір. *Філософія спілкування : Філософія. Психологія. Соціальна комунікація*. 2014. № 7. С. 89-94.

8. Моїсєєва Н. І. Соціально-комунікаційна діяльність як історико-суспільна практика. Х. : ХНТУСГ, 2015. 392 с.